

Z e s ł a n i e c

ZARZĄD GŁÓWNY ZWIĄZKU SYBIRAKÓW
I MUZEUM PAMIĘCI SYBIRU

NR 86

ROK 2021

Spis treści

- **Anna Maria Stogowska**
*Od młodzieńczych fascynacji
do naukowych opracowań
o Syberii Gustawa Zielińskiego*3
- **Antoni Kuczyński**
*W kręgu badaczy prawa
zwyczajowego Kazachów*31
- **Maria Bożena Kuczyńska**
*Józef Czapski – los polskiego
żołnierza na „Nieludzkiej ziemi”*51
- **Adam Czesław Dobroński**
*Droga przez ciekawe
i godne życie*.....59
- **Ks. Edward Walewander**
Duch rosyjski a wychowanie.....65
- RELACJE Z ZESŁANIA**
- **Witold Anastaziuk**
*Przyczynek do losu rodzin
z Podlasia*69
- KRONIKA**
- *Kierunkowskazem było
hasło „droga”*.....75
- *Apel Muzeum Pamięci Sybiru*.....78
- REGAŁ Z KSIĄŻKAMI**
- Ks. Edward Walewander,
Człowiek i książka, Lublin 2020.
(Grzegorz Pelczyński).....81
- Martyna Chodykin-Wnęczak,
*Stukot kół. 12 historii Zesłańców
Sybiru*, Pszczyna 2020.
(Małgorzata Dziura).....83

Od redakcji

W tymże numerze „Zesłańca” zapraszamy na spotkanie z wieloma ludźmi, których los rzucił kiedyś na Sybir, i o których teraz inni opowiadają, bo są na pewno warci opowieści. Nie są to niestety historie wesole, ale w każdym razie bohaterские. Do dziś pobudzające do refleksji.

Anna Maria Stogowska snuje opowieść o Gustawie Zielińskim, poecie, którego talent rozkwitł na zesłaniu w Tobolsku i Iszymiu. Zawdzięczamy mu wspaniałą poemat zatytułowany „Kirgiz”.

Z kolei Antoni Kuczyński przedstawia badaczy prawa zwyczajowego Kazachów. Jest to stosunkowo liczna grupa: Andrzej Szerszeniewicz, Karol Gutkowski, Czokan Walichanow, Hilary Gąsiewski, Józef Osmołowski, Seweryn Gross i Jan Witort. Artykuł im poświęcony to wnikliwe studium z historii nauki.

Natomiast Maria Bożena Kuczyńska pisze o Józefie Czapskim, znanym malarzu i pisarzu emigracyjnym. Ale nade wszystko świadku martyrologii Polaków na „nieludzkiej ziemi”.

Nader interesującą postacią był Zygmunt Poczobut, zresztą w ogóle Poczobuttowie z Wileńszczyzny to ród o niezwykłej historii. On zaś musiał sprostać rozlicznym wyzwaniom, jakich nie oszczędziły mu czasy drugiej wojny światowej oraz czasy powojenne. Opowiada o tym Adam Czesław Dobroński.

Artykuł ks. Edwarda Walewandera odbiega od pozostałych, nie portretuje bowiem żadnej postaci, która żyła na Wschodzie, raczej nie z własnej woli. Autor zastanawia się, czy na tak licznych

- „Wrocławskie Studia Wschodnie”,
nr 24 (2020), s. 329
(Małgorzata Dziura).....84
 - *Syberia. Wizje literackie – wizje dokumentalne*, pod red. Piotra Głuszkowskiego,
Warszawa 2017, s. 137
(Grzegorz Pełczyński).....86
 - Monika Odrobińska, *Dzieci wygnane. Tułacze losy małych Polaków w czasie II wojny światowej. Prawdziwe historie*,
Kraków 2020, s. 365
(Małgorzata Dziura).....88
- IN MEMORIAM**
- Stanisław Ciesielski (1954–2020)
(Aleksander Srebrakowski).....93

Polakach zesłanych na Sybir wpływ wywarła cywilizacja rosyjska. I czy w związku z tym stali się oni kanałem, którym jej pryncypia spłynęły do Polski.

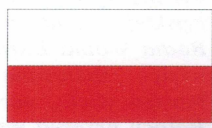
W dziale „Relacje z zesłania” spotkać można Witolda Anastaziuka, Polaka z Podlasia, który swojego czasu żyć musiał z dala od swoich stron rodzinnych. Jego opowieść spisał Adam Czesław Dobroński.

Na naszym „Regale z książkami” mamy kolejne nowe tomy.

Zapraszamy więc do lektury nowego zeszytu „Zesłańca”. Zachęcamy też do udziału w tworzeniu następnych, poprzez artykuły, relacje czy recenzje.

*W imieniu redakcji
Grzegorz Pełczyński*

Na okładce: Okładka poematu pt. *Kirgiz* G. Zielińskiego (s. 1); Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku (s.4).

**POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE**

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

w ramach Zadania publicznego dotyczącego pomocy Polonii i Polakom za granicą.

Wydawca: Zarząd Główny Związku Sybiraków, ul. Chmielna 15, lok. 108, 00-021 Warszawa, tel. 22/827 93 71. **Redakcja:** A. Dobroński, A. Dzieńkiewicz, M. Dziura, A. Głowacki, G. Pełczyński, A. Zapalec; redaktor naczelny: A. Kuczyński; sekretarz redakcji: M. B. Kuczyńska. **Wykonawca:** skład, druk i oprawa — QUAESTIO Przemysław Włodarczyk. **Copyright nazwy:** „Zesłańca” by A. Kuczyński. **Adres redakcji:** ul. Bystrzycka 61/3; Wrocław 54-215, tel. 71/ 72 880 88, e-mail: bakucz@op.pl